

1. žalm, verše 1. až 6.

Petr Zajíc

Javorník 17.7.22

Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků, který nestojí na cestě hříšných, který neseďává s posměvači, nýbrž si oblíbil Hospodinův zákon, nad jeho zákonem rozjímá ve dne i v noci.

Je jako strom zasazený u tekoucí vody, který dává své ovoce v pravý čas, jemuž listí neuvadá. Vše, co podnikne, se zdaří. Se svévolníky je tomu jinak: jsou jak plevy hnané větrem. Na soudu svévolní neobstojí, ani hříšní v shromáždění spravedlivých. Hospodin zná cestu spravedlivých, ale cesta svévolníků vede do záhuby.

Vážení bratři a sestry, Je spousta věcí, které si nedovedeme představit, protože jsme se nikdy s ničím podobným neseťkali. A je spousta věcí, se kterými jsme se nikdy neseťkali, ale přesto, máme pocit, že je známe, že víme, jak události probíhaly, nebo jak vypadalo prostředí, kde se udály. Dovedeme si představit Adama a Evu s jablkem, Mojžíše s deskami desatera, Davida s Goliášem nebo z knih Nového zákona narozeného Ježíše v jesličkách, Jana Křtitele, svatbu v Káni Galilejské nebo ukřižování. Většina našich představ vychází z toho, jak danou scénu znázornili výtvarní umělci před mnoha léty. Osoba, která je předmětem dnešního biblického textu byla malována jako starý, moudrý rabín, který při mihotavém světle svíčky čte svitek tóry.

A v tomto okamžiku si většina z nás řekne: toto se mě netýká, toto nejsem já, takto se nechci s texty zákona seznamovat. A když k tomu ještě přidáme velmi zastaralý výraz „blaze“, výraz, který je tak nemoderní, že ho nepoužívaly ani naše babičky, dojdeme k závěru, že bude lépe hledat v jiných částech biblických knih, že texty žalmů jsou již pro dnešního člověka téměř nepoužitelné. A přece se jedná o jednu z nejkrásnějších částí starozákonních textů. O text, který nám v první řadě chce udělit několik moudrých rad do života.

Namísto úvodních slov „blaze muži, který se neřídí radami svévolníků“ můžeme použít srozumitelnější „dobře člověku, který nehledá odpovědi na životní otázky u lidí hloupých a zlých“.

Některé překlady používají na místě slova svévolník slovo ničema, kralická bible jako ekvivalent tohoto slova slovo bezbožný, nebo bezbožník. Svěvolník je ten, kdo za všech okolností prosazuje svoji vůli. Nebere ohled na druhé.

Žalm pokračuje veršem: „Blaze tomu, který si oblíbil Hospodinův zákon“. V tomto textu není nic řečeno o naplňování přikázání božího Zákona, je zde pouze zmíněno, abychom se biblickými texty zabývali, abychom si je oblíbili. Je na vůli každého člověka, aby podle svých možností zvážil, zda tento zákon naplňuje, nebo chce naplňovat. Tento text je textem zaslíbení. To znamená, že nám sděluje, že se s Božím Zákonom máme seznámit a máme o něm přemýšlet.

Požehnaný, šťastný člověk je takový, který se zabývá Biblií, božím slovem. Bůh je Bůh milosrdný a tak ví, jak těžké je pro nás někdy naplňování tohoto slova. Dává nám ale skrze své slovo i odvalu a sílu, abychom k němu, dobrému Bohu vždy znovu nacházeli cestu.

Žalmista se vyjádřil o požehnaném člověku jako o stromu u tekoucí vody. Vyjádřil tak, že má takový člověk blízko ke zdroji síly a občerstvení, že má budoucnost. Člověk podobně jako strom neuschne jako tráva na pastvinách když nezaprší. Přežije bez úhony i období nedostatku.

Text pokračuje veršem: „je jako strom, který dává své ovoce v pravý čas, jemuž listí neuvadá...“. Být strom, který neuvadá. To je silný obraz, obraz naděje a zaslíbení.

I ten neplodnější strom nenese ovoce po celý rok, nýbrž přináší ho ve správný čas.

I v našem životě se mohou střídát období, která jsou radostná, úspěšná, viditelně plodná, s obdobími zdánlivě neplodnosti. Ale o plodech, a to jak stromu, tak našeho života, se rozhoduje dlouho před tím, než jsou vidět. Bude mít strom květy?, nezmrznou?, neopadají?, nesežerou je škůdci?, nebo neposbírá je někdo jiný? Tak bychom mohli vyjádřit naše starosti. Ale autor žalmu nás ujišťuje: I vy můžete být jako strom, který neuvadá a plodí. I vy můžete prožít toto požehnání. K ovoci je vždy dlouhá cesta. A nevidíte-li plody právě teď, neznamená to, že nebudou nikdy. Na druhé straně, Hospodin evidentně neočekává od stromu pouze listí, nýbrž také plody.

To „v pravý čas“ znamená i to, že nemá smysl chodit k dvouleté jablůnce s pradelním košem v očekávání, že bude naplněn. Na plody je třeba mít trpělivost. A to nejen na plody stromů, ale i na plody našeho života.

Krásné zaslíbení je pokračování verše: „vše, co podnikne, se mu zdaří“. To je asi sen každého z nás. V starozákonní době lidé neznali pojem „nebe“, tak jak je znám od novozákonní doby. Požehnání si představovali jako to, co bylo člověku dáno, už na tomto světě. Hospodinem požehnaný člověk byl obdarován hodnotami, které měly význam v okamžitém, reálném životě. Mezi největší hodnoty patřilo mít pokračovatele rodu, to znamená, že muž byl obdarován množstvím synů. Ale i množstvím dobytka, pastvin, deště a dalšími hodnotami nutnými pro život v konkrétní den, i pro pokračování života v dalších generacích.

Žalm kromě zaslíbení sděluje i co bude s těmi, kteří myslí jen na sebe. „Jsou jako plevy hnané větrem.“ Spousta lidí dnes už ani neví, jak taková pleva vypadá. Obilí přivezené z polí se vymlátilo cepy a tak se oddělila suchá slupka přikrývající zrno. A ty suché slupky jsou plevy. Ale všechno bylo smícháno na jedné hromadě. Hodnotné i méně hodnotné, a bylo nutno oddělit jednotlivé části.

Foukal-li silnější vítr, vyhodila se směs do vzduchu, vítr odvál plevy a zrno padlo rovnou k zemi. Plevy se velmi liší od stromu, který je zasazen u tekoucí vody. Lidé bez pevných kořenů se neubrání silám, které jimi mohou svévolně vláčet, taková lidé se nemají čeho zachytit, nejsou napojeny na životodárnou sílu, životodárný pramen – Slovo Boží.

Bratři a sestry, první žalm je především text o radosti. Hledí na člověka jako na strom, který může nést ovoce. Mluví o požehnání člověka, o tom, že nikdy neuvadne, tedy že má podíl na něčem větším, než je sám, co ho udržuje na živu a při síle. „Blaze je tomu, kdo...“ zní první slova žalmu. To není obchodní fráze, výměna něco za něco. Hned na začátku zní slova o tom, kdo je šťastný. Jakoby tato slova byla nadpisem celého žalmu, jako by oznamovala: tady se píše o tom, jak být šťastný. Nebo jakoby celý první žalm byl nadpisem Knihy žalmů a ukazoval: v téhle knize se píše, co znamená být šťastný.

Tam zjišťujeme, jak se to celé velice liší od naší představy, co to je být šťastný: mít svůj klid, požívat období vnitřního pokoje, být v souladu s okolím, nezažívat nic nepříjemného nebo ohrožujícího. Zjišťujeme, že k tomu být šťastný patří sice také být na vrcholu, výsluní a zažívat časy plnosti a hojnosti, ale možná mnohem spíše a častěji i hlubiny života, doby vnitřní žízně a vyprahlosti, vnitřní nepokoj, neporozumění si s druhými nebo nevidění světla na konci tunelu našich starostí. Ale taky Boží přítomnost. A sounáležitost s Božím lidem. A rozpomenutí na čas, kdy Bůh zasáhl. A připomenutí si času, kdy Bůh zasáhne. Celý žaltář mluví o tom, co znamená být šťastný, čím vším člověk projde, než se v závěru přidá k vděčným chválám Hospodina.

Žádný návod, žádná rada, poučení nefunguje napoprvé. A tak si někdy večer zkuste otevřít tento žalm. Hledá se snadno, je první. Přečtěte si ho a potom si s ním v mysli trochu pohrajte a převyprávějte si ho tak, aby zněl jenom pro vás.

Můžete si ho zkusit říkat sami sobě jako by ho psal žalmista také jen pro sebe:

Bude mi dobře, když nebudu poslouchat každého troubu, každého komentátora pod články na internetu nebo „dobré rady“ z televize. Ale občas si přečtu kousek z bible. Jsou to zajímavé, moudré příběhy a určitě mi stojí zato o nich občas přemýšlet. Budu mít větší rozhled, budu pevnější ve svých názorech, budu vědět kam patřím. Vše, co podniknu, se mi zdaří. Nebudu se ohýbat přes cizími názory jako stéblo ve větru, budu věrný svému místu. Budu li věrný i ostatní ke mně budou věrní. Budu li spravedlivý i ostatní ke mně budou spravedliví. To je mi dáno od Hospodina.

To je náš podíl na Hospodinově požehnání, to je poselství pro dnešní i další dny našich životů. Amen

Modlitba: Pane, Ty jsi naším živým pramenem a my u Tebe můžeme čerpat život.

Děkujeme Ti za to, že nás obcerstvuješ jako chladná voda za horkého dne.

Děkujeme Ti za to a prosíme, dej ať nezapomínáme na Tvou lásku a dobrotu, se kterými se o nás staráš. Ať dokážeme sami mít radost a rozdávat ji dál.